

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin.. ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 25. oktobra 1901.

List 43.

O molitvi.

Vsak ima zlato skledico, polno blagodišečega kadila in to je molitev svetnikov.

(Sv. Tomo Akvinski.)

Kaj je izbornejšega nego molitev? Kaj je našemu življenju koristnejšega, kaj sladkejšega za naše čuvstvo in kaj je bolj vzvišenega v naši veri nego molitev?

(Sv. Avguštin.)

Od vsega, kar častimo in slavimo v svojem življenju, ni nič boljšega kakor naše molitve.

(Sv. Gregorij.)

Angelji pazijo molitve vernikov in molitev darujejo Bogu vsak dan.

(Sv. Hilarij.)

Pravičnikova molitev je nebeški ključ: Prošnja se dviga kvišku, Bog pa stopa doli.

(Sv. Avguštin.)

Kdor zna prav moliti, zna tudi prav živeti.

(Sv. Avguštin.)

Vernik brez molitve je vojak, ki stoji v bitki brez orožja.

(Sv. Tomo Akvinski.)

Zbral Fr. Kraljič.

Mladinina bisernica.

(Dalje.)

X.

Čistost — dragocen biser.

Čistost je dragocen biser, dragocen kamen; dragocen sam ob sebi in veselje ga je pogledati. Njega vrednost je zlasti v tem, da kroti ono zlobno nagnenje, katero krotiti je najtežje. Čistost prestvarja naše telo in našo dušo v hišo božjo, v svetišče Gospodovo. Čistost preminja našo dušo v krasno, hudobnemu svetu zaprto svetišče. Saj se čisti popolnoma odtegne zapeljivemu svetu in zamuja vsako nečimernost. Strog je namreč

napram samemu sebi in strogo čuje nad seboj. — A nečistnik, ta pa takorekoč samega sebe razjeda, tak je, kakor prepereli kamen, razpada in se drobi v prhnobi. Med tem ko nečisti kakor suha goba vse v se vpije, kar mu ponuja nasladnosti svet, utrjuje se čisti z božjo pomočjo vedno bolj; čistega duh se ukrepi in po pogostnem zatajevanju postane kakor trdni dijamant. V čistem odsevajo pravi solnčni žarki; v očeh ljudij postane kakor nebeški biser. Akopram je samemu sebi znabiti nepoznat; pozna ga pa dobro Oni, kojemu je znana sleherna stvar po svoji ceni.

Čistost je biser vseh biserov. Pa reci, če ni ta biser nekaj prav redkega tu na svetu? Kje so naši egipški Josipi, kje naši Alojziji, naši Kazimiri? — Res, da imamo še veliko čistih mladeničev, a neprimerno več je propalic; več izgubljenih sinov v pravem pomenu besede. »Oskrunjena je zemlja po svojih stanovalcih,« pravi sv. pismo, »zato zemljo prokletstvo razje, zato so kaznovani njeni bivalci. Mesec, on postane rdeč in solnce otemni.« (Iza. 24. 23.)

Čistost, — ona je biser vseh biserov. V njej se še-le okrasijo druge čednosti in po njej zadobe svojo vrednost. Čistost je podobna dragocenemu kamenu, ki rezan in brušen postane sredotočje in ognjišče vsemu lepotičju.

To torej, mladenič, je pač tisti dragocen biser, o katerem pravi sv. pismo, da »oni, ki ga najde, gre, proda vse in ga izkoplje.« (Mat. 13. 45.) — Tudi ti vrzi od sebe vse drugo in skrbi le za to da si čistost pridobiš in jo ohraniš. Nobena žrtev naj ti ne bo prevelika, nobeden trud za ta biser pretežak. Kako se ti

kedaj ta biser v tvojem večnem nebeškem vencu zablišči!

*

Cerkvena zgvdovina slavi mladega Niceta, mučenca nedolžnosti in ob enem sv. vere. Zastonj se je trudil arijanski trinog, da bi v mladeniču omajal živo vero. Zmisli si peklensko pot, ki naj bi ga pripeljala do zaželenega cilja. Hlini se namreč mladeniču in ga da položiti na mehko posteljo, posejano s cvetjem. Z rudečimi trakovi so ga na njo privezali. Najprej urop čistosti; potem vere: tako je izračunil trinog. Ko tako zvezan in brez pomoči tu leži, bliža se mu zapeljiva kača. Prizadeva si vzbuditi v njem čutnost. Niti lepa beseda, niti sila nič ne izda. Že je Nicet zmagalec. Z vso silo si odgrizne jezik, s curkom krvi ga bruhne nesramni Putifarki v obraz. Vsa preplašena odbeži in Nicet, zmagalec v dvojnem boju, slovesen slavi svoj vhod v nebeško kraljestvo. — Nicet je pač dobro vedel, kolike vrednosti je žlahtni biser čistosti.

* * *

O ko bi tudi ti, mladenič, hrabrega Niceta vsaj v toliko posnemal, da bi se ne ustrašil vsaj nekrvavega boja za biser čistosti. To je namreč boj, ki se ti ponuja vsak dan. Skušaj torej od slej prav ceniti sv. čistost, in ne bode ti žal — tudi prevelika za-njo ne bode največja tvoja žrtev. Da si jo le ohraniš: potem si sebi ohranil vse!

XI.

Čistost, sad strahu božjega.

Biser vseh čednostij, sv. čistost, — ta biser mora biti dobro shranjen, mora biti v varnem zavetju, da tu raste in se krepi in zori in da bo obvarovan pred vsakovrstnimi napadi.

Nobena čednost, najmanj pa sv. čistost, ne more pognati korenin, ne more kliti niti se more ohraniti brez strahu božjega.

Gospodnji strah je oni sveti strah pred vsim, kar bi razžalilo božje veličanstvo. Oni prekoristni strah je, ki v nas govori ob času hudih izkušnjav z egipškim Josipom: „Kako bi zamogel kaj takega storiti pred obličjem svojega Gospoda?“ (Gen. 39, 9.) Ta strah nam stavi pred oči velike resnice, kako ostro da kaznuje božja pravičnost. Ta strah nas obvaruje, da ne privolimo, nego da vskliknemo, prešinjeni z grozo pred odprtim žrelom: „Raje umreti, nego

grešiti!“ — Kratko veselje. — večno trpljenje! Ta strah nam kaže Keruba, ko podi iz raja Adama in Evo zaradi greha; predočuje nam grozni potop končujoč vse, kar je do tedaj rodil beli dan. Kaže nam ognjeni dež, ki uničuje Sodomo in Gomoro. (Gen. 19, 24.) Kaže nam knjigo, kjer stoje zapisani naši dolgovi. Po njem dohajajo na naše uho mozeg pretresujoči glasovi angeljskih tromb velikega sodnjega dneva. Kaže nam brezdanje brezdno večnega trpljenja in neskončnih muk. V srce vznemirjajočih podobah nam kaže vse to mimogrede sicer, a določno kliče: „Jenjaj! grozno je pasti v roke živega Boga. Utegne se ti pripetiti, da koj kmalu, mogoče to trenutje po smrtnem grehu neizpoporjen zapustiš ta svet, in potem — kaj potem?“

O premočni strah božji! Ti ukrotiš najzdivjanejo naravo. Ti si močna ograja, ki si že tolikim zabranila padec v peklensko brezdno. Ti si ono skrivno zdravilo, ki si vedno pri rokah po noči in po dnevu, v družbi ali v samoti, v našem vsakdanjem tihem življenju ali pa v hrumnem vrtincu vrvenja onih, ki so pozabili svoje duše in svojega Boga. Ti si najizdatnejši lek proti strupenim pikom tega sveta.

Strah božji je pa še prav posebno potreben, da se čednost ohrani, ki se večidel tare na skrivnem. Na skrivnem tako, da se nje skru-nitev do mala vselej odtegne človeškim očem.

Strah božji torej brzdaj tvoje strasti! Strah božji ti bodi blagodejna zavora, da ohraniš svojo nedolžnost. Strah božji naj tudi ob tebi skaže svojo čudotvorno moč. „Strah božji greh prepodi!“

*

Živel je mladenič, ki se je pogrezal čedalje bolj v vsakovrstne pregrehe. Opominji so mu šli memo ušes, preslišavati se je navadil glasno govorečo in glasno opominjajočo vest vselej v novo se pregrešujoč. Nekega dne pride na sprehodu v gozd in ves utrujen svojega trupnega životarjenja leže pod košato drevo in trdno zaspi. A v spanju zasliši glas: „Strašno je priti v roke živega Boga!“ Je-li sanjal? Ni li bilo nobenega človeka v obližju? Zazdelo se mu je ob enem, da vidi pred seboj Marijo, ki mu očita njega pregrehe. Do nje, ki jo je v svojih zlatih, v otročjih letih kakor najboljšo mater častil, se zateče ves prestrašen. In zopet zasliši isti glas: „Kako torej! Naj li jaz isto storim s teboj, kar delaš ti z menoj!“ — Groza ga obide. Še enkrat zakliče zaupno Marijo na pomoč. Toda, o grozno, Marija svoj mili obraz

obrne od njega. Mrzel pot ga oblije — in se izbudi. Izbuje premišluje sanje; premišluje svoje žalostno stanje in premišluje, kako se je do sedaj norčeval iz milosti božje. Ohrabri se. Nemudoma gre k izpovedniku in skesano se obtoži svojih grehov. Izpreobrne se, posveti se popolnoma Bogu in Mariji in tisto spokorno življenje prične, ki je privédlo že marsikoga do svetosti.

* * *

So trenutki v življenju, ko napadejo človeka z vso silo izkušnje. So trenutki, ko ubogega zemljana morda drži nazaj le ena misel. In ta misel bi bila: „V pekel — v pekel pa nočem. Pekel je bil in je moja grôza.“ — Ubéži torej grehu in peklû!

L. P.

(Dalje pride.)

Vernih duš veselje in sladki up.

(Za 2. november.)

Iz tvojih ust zaslišim veselo in prijetno besedo.
(Ps. 50, 10.)

Ko se je Izraelsko ljudstvo vrnilo iz babilonske sužnosti in je bil že postavljen temelj novemu svetišču, sešli so se Izraelci k običajnemu prazniku šotorov. Nekteri izmed njih so se na glas jokali, veliko pa jih je bilo veselih; nihče ni mogel razločiti vpitja in glasu joka med ljudstvom. (I. Ezd. 3.) — Isti položaj vlada tudi med vernimi dušami v vicah. One sicer trpe in jočejo; a ob enem se vesele in so polne sladkega upanja, da kmalu stopijo v nebeško svetišče, katerega temelj je pred njih očmi položen. Zdi se, da sliši sv. cerkev iz tega kraja očiščevanja le glas veselja, ker polaga vernim dušam na jezik besede sv. Pavla, ki pravi: „Bogu bodi hvala, ker nam je dal zmago po Gospodu našemu, Jezusu Kristu.“ (I. Kor. 15, 57.)

V čem je veselje in upanje ubogih vernih duš v vicah?

Verne duše v vicah so v stanu milosti božje; milost božja pa jim je zastava povelicanja in nebeškega veselja. Ta njih položaj je položaj veselja, saj pravi kraljevi pevec David poln upanja: „Iz tvojih ust zaslišim veselo in prijetno besedo; potrte kosti bodo od veselja poskakovale.“ (Ps. 50, 10.)

Verne duše v vicah so gotove povelicanja, bolj gotove kakor smo mi. Nam veljajo vedno

besede sv. Pavla, v katerih izraža negotovost našega izveličanja: „Kdor stoji, naj gleda, da ne pade.“ (I. Kor. 10.) Naj bi bili mi v še tako bujnem stanu milosti božje, vsi utegnemo pasti in vse izgubimo. Ta strah, ta negotovost pa je odvzeta vernim rajncim: Saj vemo, da je vsaka verna duša v stanu, v katerem polna upanja govori s psalmistom: „Povrni se, duša moja, v pokoj; Gospod ti je storil dobro; rešil je mojo dušo od smrti, moje oči od solz, moje noge od padca.“ (Ps. 114.)

Verne duše se vesele svoje nedolžnosti, ker so v tem stanu. Nikakor da bi bile vedno čiste od svojega začetka, a so čiste, ker grešiti več ne morejo. Davidu je greh popačil srce, starega srca ni maral več, hotel je novo srce, ki naj bi ne bilo v nikaki sorodnosti s prvotnim, ko je govoril: „Čisto srce vstvari v meni, o Bog, v mojem osrčju ponovi pravega duha.“ (Ps. 50.) Tako srce bje vernim dušam, isto željo, isto težnjo kot David ob času svojega povrata k Bogu imajo tudi duše na svojem potu k Bogu. One tudi vedo, da po tej poti pridejo iz kraja očiščevanja v kraj čistih: angeljev in svetnikov. Ta up pa jim napravlja veselje, ta up je hladilo občutljivim bolečinam, katere jim prizadeva ogenj očiščevanja.

Verne duše so dalje prepričane, da so vse njih kazni in trpljenja zaslužena zdravila ranam, prizadetim po grehu. Ogenj očiščevanja se sicer od ognja trpljenja po moči in sili malo loči; a so pa druge okoliščine, ki kroté ta ogenj očiščevanja in zmanjšujejo besnečo njegovo moč. Ogenj trpljenja je večn, ogenj očiščevanja ne; ogenj trpljenja je ogenj, ki gori, a napravlja najhujšo, peklenko temo; ogenj očiščevanja pa je ogenj, ki razsvetljuje in s svojo svetlobo razveseljuje stiskano srce. Ogenj trpljenja povečuje hudobije in zmanjšuje dobra dela. Ogenj očiščevanja ima nasprotno učinke: on žge, a tudi sežiga in pokončava madeže in tudi dobra dela stavi v krasnejšo luč. Ogenj očiščevanja je sicer ogenj prizadevajoč iste muke, kakor zavrženim; a stanje zavrženih je stanje obupa, stanje vernih duš pa je stanje tolažbe in trdnega upanja. Verne duše trpijo, a pri vsem tem se tudi veselijo. Niso li mučenci v najhujšem trpljenju, v najbolj občutljivih mukah prepevali in se veselili; občutili so sicer muke, a občutili so tudi sladkost upanja na neminljivo slavo in veselje nebeško.

Krist je visel na križu, pribit in preboden, obdan z ranami od pete do temena; njegova

duša, duša „moža bolečin“ je bila sicer žalostna do smrti, a bila je ob enem vesela: plavalala je v morju nebeške radosti ob pogledu na nebesa in nebeškega, kraljevega Očeta.

Verne duše so polne sladkega upanja. Zapuščajo jih trenutek za trenutkom tisoči tovarišev in se selijo iz kraja očiščevanja v kraj očiščenih, da tam pred obličjem pravičnega sodnika povzdigujejo svojo veljalno priprošnjo. Iz nebeških višav se spuščajo k njim nebeški duhovi, oznanjujoč jim, kakor pravi sv. Avgustin, čas odrešenja, oznanjujoč jim pri njihovem izveličanju prijateljske sotrudnike, ki jim pomagajo na zemlji in v nebesih, oznanjujoč jim veselje in koprnenje, s katerim jih pričakuje sv. Trojica, Marija, njih nebeška mati, vsa nebesa.

Vernim dušam pripravlja vse to sladko upanje in tihotno veselje, vse to jih sili, da se hip za hipom izvija iz njih prsi glas veselega upanja, pristrčne zahvale: „Bogu bodi hvala, ker nam je dal zmago po Gospodu našem, Jezusu Kristu.“

Poglejmo tudi mi dušnim očesom v kraj očiščevanja: pridimo tudi mi svojimi slabimi močmi vernim na pomoč. Izkazujmo jim to delo usmiljenja, dvigajmo s svojo priprošnjo njihove duše v višave sladkega upa in veselja — in usmiljenje jim dosežemo pri Bogu, kjer nam bodo v zahvalo naše najboljše priprošnjice.

L. P.

Pod Tvojo pomoč pribežimo, o sv. božja Porodnica!

(Patrocinijem B. M. V. — Varstvo M. D., letos nedeljo 10. novembra)

V hvaležni spominj velikih dobrot in milostij, katere je preblašena Devica Marija vsa stoletja vsemu krščanskemu svetu in posameznim kristijanom izprosila in podelila, postavila je sv. cerkev poseben praznik, praznik „Varstva Marije Device.“ Ta praznik je lepa cvetlica v vencu Marijinih praznikov, ki nam razodeva materinsko ljubezen naše nebeške kraljice; k tej dobri materi se kaj radi zatekamo z velikim zaupanjem in se priporočamo njenemu varstvu: „Pod Tvojo pomoč pribežimo, o sveta božja Porodnica!“

Mi vemo, kako Ona cerkev Kristovo utrjuje, kako jo ščiti pred peklenskimi silami in kako odbija vse sovražne navale, ki hočejo uničiti to trdnjavo, zidano na trdno skalo. A ne samo cerkvi je ona mogočno varstvo, ampak tudi nam, njenim adom. Kaj bi pač pomagalo cerkvi, ako

bi bila ona kot učilnica in odgojilnica zavarovana, če bi pa pri tem onemogli njeni udje, katoliški kristijani, v ljutem boju s peklenskimi močmi! — Pa Marija nam je trden ščit, ki nas varuje pred morilnimi in pogubljivimi puščicami. One lete v tem zemeljskem potovanju od vseh strani na nas in nam žugajo pogubiti dušo, uničiti telo. Ona je tista prorokovana žena, ki je strla kači glavo, rodila nam zmagalca smrti, zmagalca pekla.

V nebeški svoji materi imam o močno trdnjavo, gotovo zavetje pred vsemi sovražnimi silami, ki nam prete s pogubo. Ona je stolp Davidov, obdan z nasipi, napolnjen z vojaki. V to trdnjavo stopimo v vseh izkušnjah tu najdemo gotovo pomoč. In v vseh težavah in nadlogah, ki nas, bedne Evine otroke, spremljajo kot neočljive tovarišice na zemeljskem potovanju se zatecimo k Mariji, ona nam olajša breme. Le zaupno do nje! Saj sama pravi: „Jaz sem mati lepe ljubezni, pri meni je vsa milost in dobrota.“ Zato nas sv. Bernard vabi in kliče: „Pridite in hitite k tej krotkeji materi; saj nima na sebi nič ostrega, ničesar, kar bi nas navdajalo s strahom, saj ona je vsa mila, njena ljubezen do nas velika, neugasljiva.“

Če je torej ona naša mati, katere ljubezen do svojih otrok je nepresegljiva, neugasljiva, ako nas ona ljubi, za nas skrbi kakor nobena zemška mati in ako ima ona vso moč pri Jezusu, svojem sinu — h komu se naj zatekamo v stiskah, v bedi, kdo nam pomore, če ne Ona. Vedno je pripravljena podati nam svojo rešilno roko, vedno pripravljena deliti nam milosti, dobrote. Zato zaupanjem zrmo v nebeško našo mater in kličimo:

Pod Tvojo pomoč pribežimo, o mati milostna, ne zavrzi naših prošenj, temveč usliši jih in sprejmi nas v mogočno Svoje varstvo.“

L. P.

In jasno sem zrl . . .

I.

Na tleh tiči moja duša.
(Ps. 118, 25.)

Mračen, brezsolnčen, otožen je bil moj dan. Od vseh strani so se vlegali oblaki, črnosivkaste goste gromade.

V svojem templju sem poskušal zažgati kadilo Tebi, moja — Ohranitev, na gosto se je plazil dim po tleh in izginjal v temi . . .

V sponah je ječala moja duša, otožna, nemirna je bila.

Volja moja, muka moja je vpila po rešitvi, stresala, otresala se je in slabotno omahovala.

Osamljen se je dvigal moj jek in padal nazaj v mračni dan.

Samota mi je delala družbo in gorje moje je vpilo k Tebi, prosilo Te usmiljenja.

Stiske so me mučile od vseh strani, in naj bi bil odnehal? —

Težko mi je bilo. Osamljeno srce moje je plakalo, plakalo.

II.

Gospod, hiti nam pomagat.
(Ps. 70. 2)

Svet sem zrl pred seboj — lepo dolino. Vse se mi je smehljalo, zaupno, vablivo, poželjivo . . .

V lepi podobi ostudne strasti, trda laž v navidezno čistih ustih. In vse, vse me je vabilo . . .

Vabil me je, klical me je izgubljeni raj — —

Za roke so se držali, smehljali se in vabili, zaupni, drzni . . .

Besneče, podivjano valovje se je zaganjalo vame — motno babilonsko vodovje se je drvilo proti meni. Noč me je prijemala — hladen, grozen je bil njen objem . . . Mraz mi je pretresal okostje, ko se me je dotaknil njen temni pajčolan . . .

— — — in tedaj sem se ozrl proti bregu. — Nikjer!

Trden kraj, mala skalica, opora kje si?

Upanje moje mladosti — — Varuh mojih let! Pomoč! Po-m-oč!!

Moj posluš se je napenjal v daljavo in željno so strmele oči v to temo v daljnem strahu.

Moj duh, srce moje, moja volja je vpila k Tebi: Gospod, hiti mi pomagat!

IV.

Luč je zasvetila v temi . . .
(Ps. 112. 4.)

Tam na vzhodu, tam med mračno temo so zatrepetali jasni prameni, svitla zvezda, — — — moj poklic.

Jaz in moje hrepenenje sva ga že izgubljala — — a vendar želela, iskala . . našla.

In jasno sem zrl začrtane svoje poti. Trde so bile, strme in vendar sladke. V poti pa so se črtale besede: Tolle crucem tuam et sequere Jesum et ibis vitam aeternam.

In tedaj se je razveselilo moje veselje. Moja moč, moja radost mu je plavala nasproti. Poklic moj, cilji mojega življenja so se bližali jasni, svitli liki jutranja zarja.

Neustrašeno veslamo za njim, jaz moja duša, moja radost in moj mir.

In Ti moj mir, moj počitek, Ti: Ti tihotno oživljaš meni svet in poln vriska zrem v nastajajočo luč, svojo zarjo.

Kvišku gledam v neizmerno višavo, v daljno širino, v temo, v globino . . . neustrašeno . . . Čolnič moj je moj poklic, krmar moj si Ti in križ je moje veslo.

Iz sence, iz teme postajajo pesmi, miru polne, tihotne melodije . . .

IV.

O. Gospod, daj dobro srečo . . .
(Ps. 117. 65).

— — in tako sem obrnil svoj čolnič v odprto, morje. Še divja valovje, še se peni vodovje, a trdno držim svoje veslo. Krepko reže čolnič valove . . .

Vedno za Teboj — vedno s Teboj. Daleč, daleč, po temni noči k ranemu zornemu jutru . .

O spoznam svojo rešitev . . svojo srečo. V Tebi je! In ako hočeš: razsvetle se noči in rodijo milijone veselih barv . . . oblik.

K Tebi plava moč čoln, k Tebi hiti moj glas v Tebi išče svojo dobro srečo.

F. S. Paclétor.

Francoskim emigrantom v slovo.

Iz hodnic vas izmečejo;
pride celo čas, da vsak,
kateri vas umori, meni,
da služi Bogu.
(Ivan 6. 2.)

Nehote se spomnimo teh besedij Kristovih, premotrujoč dogodke zadnjih dnij. 7. tega meseca je postalo 200.000 francoskih redovnikov in redovnic brezpravnih. Veliko število teh je ostavilo rajše rodno zemljo, nego da bi se uklo-nilo sili in podvrglo krivičnim zakonom. Le manjšina je ostala doma iz ljubezni do revežev in v korist zavodom, katere je do sedaj vodila tako uspešno. Podvrgla se je vladnemu ediktu ter vložila prošnjo za avtorizacijo, seveda brez zagotovila, da tudi njo preje ali sleje ne zadene usoda že izgnanih sobratov.

Vsi ti, že izgnani kakor še pričakujoči, so vredni našega pozdrava, vredni naših simpatij. Vse je zadelo enako hudo to moderno neronsko preganjanje. Enako plemenito kakor bolešno je samozatajenje onih, ki so se podvrgli temu nasilju ter uklonili protinaravnim zakonom.

Pozdravljeni, Vi redovniki in redovnice, ki se zveselite na tujih tleh zopet svetega samostanskega miru in zadobite prostost delati, moliti, žrtvovati se za trpeče človeštvo, s katerim ste sicer enaki po naravi, a nejednaki pred domovinskimi zakonu.

Pozdravljeni, Vi častiti izgnanci, Ve plemenite in patrijotične duše, ki ne zamudite nobene ure, tudi ne v tujini, da bi ne prosile Vsemo-

gočnega božjega blagoslova na ono Francosko, katero ste Vi povzdignili in katera Vas noče več poznati. Vi ste prvi zanesli sem pravo krščansko svobodo, Vi prvi učili z besedo in dejanjem enakost in bratstvo vseh ljudij; a Vas se sedaj v ime republikanske svobode — enakosti in bratstva — podi izven domovine. Pozdravljeni, Vi vzvišeni in heroični „lenuhi“, Vi neutrudljivi benediktinci, Vi kartuzijanci in trapisti žuljavih rok, ki pri vsem svojem delu le iščete časti Najvišjega in se trudite ublažiti bedo nesrečnemu človeštvu.

Pozdravljeni, Vi nesamoljubni milijonarji, ki bogatite, a se ob enem zatajujete za ljudstvo, katero, ponekod zapeljano in nahujskano, ne vidi, kako mu njegovi „osrečevalci“ trgajo in sre stare ideale, ideale vere in patrijotizma. Čast Vam, hrabri in zvesti vojaki sv. cerkve, ki stojite neustrašeno na braniku za njena prava in za pravice sv. stolice. Oropati poskusijo to cerkev ti isti sovražniki, kateri so Vas izgnali. Brez žalosti zapustite svoje tihe celice in starodavne samostane, pojdite proč: pohitite tja, kjer ne bo bivalcem v posmeh Vaša častita obleka; kjer Vam ne bo treba skrivati za re-veže in sirote nabranih vinarjev in ne Vam samim skrivati se pred modernim roparjenjem. Saj tla Kalvinova in Lutrova so dandanes ugodnejša redovniškimi sandalom kakor tla sv. Genovefe in sv. Remigija, apostola Francoske.

Čast tudi Vam, ki ostanete še v domačiji ter se prostovoljno klanjate nečloveškemu zakonom ter pričakujete mogoče vladne avtorizacije. — Da bi se pač Vaše želje izpolnile, da bi mogli še nadalje na domači, rodni zemlji delovati za teli zapeljano francosko ljudstvo.

M. D.

Socijalizem in anarhizem.

Nečloveško zločinstvo Leon Czolgosza, ki je takoj po izvršenem hudodelstvu odkritosrečno priznal, da je anarhist in da je z brezbožnim umorom predsednika Mac Kinleya izpolnil svojo dolžnost, je obudilo pozornost mnogih krogov, ki se doslej niso brigali za počenjanja blaznih anarhistov in za njihove bedaste utopije. Brez razločka na narodnost, barvo ali vero, so vsi edini v tem, da je izvršil anarhist Czolgosz neodpušljivo, nesmiselno hudodelstvo, radi kojega ga je najstrožje obsojati, radi kojega je pa tudi najstrožje obsojati vso ono klico, ki je Czolgosza

dovedla tako daleč. Pozornost občinstva je po umoru Mac Kinleyem šla na vso ono klico, ki je odgovorna za umor predsednika Združenih držav in naravno je, da se sedaj ti ljudje nočejo veseliti te pozornosti. Vendar preseza obnašanje teh ljudi v sedanjih dneh naše pričakovanje, vsi brez izjeme se obnašajo sramotno bojazljivo, kar kaže le preočitno, da niso posebno trdno prepričani o potrebah in okolnostih svojega prepričanja in da se prav oni, ki najbolj kriče, ne marajo žrtvovati za svoja načela. Vse se skuša sedaj v teh dneh občne nevolje zatajiti. Anarhisti hočejo biti samo filozofi, ki se pečajo z „vedo“ in ki odločno obsojajo vsak umor. Socijalisti pa se odrekajo vsaki zvezi in sorodnosti z anarhisti.

Ta izjava socijalistov nam ne zadošča, vrh tega je ne verjamemo, dasi radi pritrdimo, da je bojazljivo vedenje spričo občne ljudske nejevolje in ogorčenosti nad vsemi prevratniki prav na mestu in času primerno. Ker so pa v novejši dobi vstali med nami novi možje, ki hočejo tudi slovenskega in katoliškega delalca v Ameriki učiti „slovstveno in gospodarsko“ socijalizma, potrebno je, da se ne uzadovoljimo z izjavo socijalistov, da nima socijalizem nič skupnega z anarhizmom.

Kaj pa je anarhija? Beseda pove vse. Po slovenski bi se prestavilo z besedami: brezzakonje, brezvladje, nered, brezpostavnost. Dosedaj so živele v anarhiji samo divje zveri po gozdovih. Anarhistična filozofija pa zahteva, da se naj pogreznemo v to divjaštvo tudi mi ljudje. Poderemo naj cerkve in vero, Boga ni, poderemo naj države in vso oblast, ovržemo naj vse postave in vse pravice posameznikov, zavržemo naj zakon in rodbinsko življenje, skratka vse dosedanje naprave naj se postavijo na glavo, ljudje pa naj žive kakor zveri, ustrezajoč samo svojemu naravnemu nagonu in individualnim potrebam. To je smoter anarhizma. Seveda so sredstva v dosego smotra različna, kar pa ne more biti dokaz, da nimajo vsi enega in istega namena. Kako skušajo anarhisti vresničiti svoje ideale, so že pokazali in prav živo nam je pred očmi umor Mac Kinleya. Anarhistična „Free Society — prosta družba“ je pisala, kakor smo že poročali: „Vladujoči krogi imajo v rokah vso oblast. Z lepa je nam ne bodo dali, ne preostane nam torej drugega, kakor sila. S silo torej se bodo anarhisti borili za svoje ideale in z bodali, revolverji in bombami

bodo razširjali svojo „znanost“, filozofijo anarhizma.

Kaj pa socializem? O tem smo v našem listu že mnogo pisali in prav sedaj se s tem podrobneje peča v prav poljudni obliki naš vrli sotrudnik g. F. L. K. iz Clevelanda. Vender je navzlic temu potrebno, da ponovimo za boljše razumevanje na tem mestu nekaj že v našem listu objavljenih stavkov.

Socializem zahteva pred vsim, da se uniči vse, kar se je doslej razumelo pod besedo družba. Paine je rekel, da na sedanji družbi ni niti vlakenca, na katerega bi bilo možno privezati poskus poboljšanja. Bakunin je isto povedal, samo, da je porabil drugo figuro. „Ne samo, da ne pustimo kamena na kamenu, marveč moramo zdrobiti tudi kamenje v prah, da ne bo možno nikomur ničesar sezidati na teh razvalinah.“

Anarhizem in socializem sta torej v razdiranju eno in isto. Seveda rabita vsak različna orožja, ali to imata skupno: oba zahtevata odpravo sedanjega družabnega in življenskega zistema. Prepričan in dosleden socialist je tudi vedno vnet in goreč anarhist in nihilist. Če bi to ne bilo res, potem bi ali ne bil dosleden, ali pa bi sploh ne bil socialist in bi ne poznal naukov in zahtev socializma.

Razvidno je tedaj, da se socializem odpoveduje anarhizmu samo iz strahu pred javnostjo, ker je ta pod vtisom hudo delstva v Buffalo in še vsa ogorčena nad ljudmi, ki hrepene po hrevladju. Razvidno je pa tudi, da nam to zatiranje ne zadošča in da se socialisti s to izjavo prav ostudno in grdo lažejo ali pa so veliki nevedneži in psevdosocialisti, ki sami ne vedo kaj hočejo. Vsak razsoden in pameten človek je torej že s sodbo o njih na čistem.

* * *

Senzačno in anarhistično ter socialistovsko časopisje dolži sedaj drug drugega krivde pri umoru Mac Kinleya. Senzačno pravi, da anarhizem in socializem ščuje razburljive duhove na kri vladajočih, nasprotniki pa se trudijo dokazati, da največ hudodelcev napravi želja po slavi in da si največ političnih in strankarskih morilcev hoče zagotoviti slavo in ime v zgodovini. Novi predsednik „Zjedinjenim državam“ Roosevelt je bil sam menenja, da senzačno časopisje mnogo zakrivi, ker opisuje vsakega hudodelca kot junaka in piše o vsakih podrobnostih

njegovih kakor o zgodovinsko važnih činih slavnih mož. Po našem menenju imata obe prepirajoči si stranki pravo. Oboje časopisje tepta vero in vsa človeška čustva ter izigrava najnižje človeške instinkte. Kdor seje veter, žanje vihar, pravi pregovor.

Po „Amerikanskem Slovcu“.

Zamujeni vlak.

(Potopisne črtice.)

(Dalje.)

Onkraj mostu je od Dravskega obrežja zopet precej hud klanjec. Zdaj smo v Magdalenskem predmestju. Ukrenimo po cesti k levi roki. Župna cerkev, imenovani svetnici posvečena, je kmalu naprej nekoliko vstran in vzvišena k desni nad Tržaško cesto. Kot radovednež in radovidnež sem se podal tudi v to svetišče, kjer sem našel zopet mnogo romarjev iz Velikonedeljske dekanije. Cerkev sv. Magdalene je zelo majhna, ima le eno stransko ladijo (na evangelijski strani); to pa je videti pri vsi notranji opravi, da jo oskrbujejo dobri in spretni, snago ljubeči gospodarji.

Memogrede naj povem, da se snuje tu za zidanje nove župne cerkve. Pred kakimi par leti (mislim, da se prav spominjam) so nam bili doposlali celo med naše gorenske hribe nekoliko loterijskih srečk, katere so bili izdali v namen, da bi se za zidanje pridobilo kaj prispevkov. Zadel pri nas sicer nismo bili nič, preskrbela bo pa sv. Magdalena kaj za kako majheno povračilo; če ne poprej, pa vsaj po smrti. Saj bo najboljša! — Da pa Magdalensko predmestje tudi nujno potrebuje nove, veliko večje cerkve, posname se najlože iz tega, da je duhovnija baje izmed največjih lavantinske škofije, in šteje krog 10 tisoč duš, katere oskrbuje preč. g. kanonik-župnik R. s 3 č. gg. kapelani. Le pomilovati je, da baje denarne razmere ovirajo začetek prepotrebnega zidanja. A slovenski pregovor pravi: „Pri božjih delih je božji blagoslov!“ In rajni nepozabni dr. Jan. Bleiweis mi je večkrat dejal: „Začeti se mora, potem že gre!“ Se ve, da je pri takih podjetjih treba n. pr. takega poguma, kakor ga je imel moj rajni pobratim vč. g. Matej Frelih, bivši župnik na Premu (poznejši dekan Trebanjski). O njem se je govorilo, da je imel, ko je pričel zidati novo župno cerkev na Premu, denarja cele — tri gol-dinarje! Če to tudi ni bilo morebiti do pičice resnično, toliko pa se ve za gotovo, da se je moral boriti med zidanjem cerkve z neizmernimi denarnimi težavami.

Od Magdalenske cerkve naprej sem se podal naprej po Pobrežni cesti, da bi poiskal in obiskal pobratima gosp. F. St., s katerim sva si že dolga leta posebno dobra in intimna prijatelja. Biva v neposredni bližavi onega doma, kateri je pozidan v prid in na korist vseh poštenih, miroljubnih, svoje imetje ljubečih ljudi. Dandanes tišči sicer vse v mesta, kjer se po menenju mnogih lahko lože in prijetneje živi. V omenjeni dom se pa sprejemajo po večjem krepki in zdravi ljudje različne starosti, imajo ondi brezplačno in zastoj stanovanje, hrano, snaženje, pe-

rilo, šolski pouk, celo kurjavo in luč; — vprašalo bi se lahko: Človek kaj pa hočeš in želiš še več? — A vender bi se tega doma menda branili vsi z rokami in nogami, ko bi stalo to v njihovi moči. To je namreč — mariborska c. k. kaznilnica. Tudi ona ima, da si ne stara, že precejšen kos svoje zgodovine. Sozidana je bila l. 1889. za kaznjence slovenskega rodu spodnje Štajarske dežele. Zgrajena je sicer le za 500 kaznjencev; vender jih je, — kar pač ni nikaka čast za naš narod, — večinoma blizu 600 ondi v zaporu. Izmed teh imajo najmanjšo kazen po 6 mesecev; nekateri pa tudi po 10-, 12-, 15-, 20letno in tudi dosmrtno kazen. Kako žalostna usoda je združena z marsikatero kaznilnico, kaže nam prav mariborska. Ko je bila l. 1889. dozidana, nastopil je v njej prvi svojo 3letno kazen Celjan, grofovskega rodu, ki je svojega protivnika (zval se je baje Poglajen) ustrelil v dvoboju. Ta je bil železninski fužinar. Pred zaporom je nameraval grof pobegniti, a že na kolo-dvoru je bil spoznan in zasačen, ter odgnan v Maribor. Ko je prestal del svoje kazni, bil je pomiloščen. Naj memogrede omenjam še tega, da kakih 200 kaznjencev hodi vsak dan ven na delo, in najlepše vino-grade so prekopali in nasadili jetniki. Pod varstvom paznikov opravljajo razna kulturna dela na veliko zadovoljnost posestnikov, tako da se lahko reče: Kaznilnica je za Maribor velika dobrotnica, dasi se delo precej dobro plačuje.

Da se povrnem k svojemu F. St., povem, da je za nadučitelja pri kaznjencih. Gosp. St. je naš ožji rojak in kot učitelj jako nadarjena, spretna, neutrudna in marljivo delalna moč; — le škoda, da si mora služiti in jesti kruh izvan svoje ožje domačije. Bil je njega dni izboren nadučitelj v Idriji, ljubljeneč ondotnega prebivalstva, in tudi deželni poslanec za imenovano mesto. Bil jo hkrati c. k. okr. šol. nadzornik za Logaški okraj. A! — zapihala pa je bila v narodskem oziru druga, nasprotna sapa. Sicer je mamila in laskavo vabila St. v svoj tabor, toda značajni jekleno trdni mož se jej ni udal in klanjal. Vsled žalnih razmer je prišel v Ljubljano, kjer se je dolga leta moral truditi vsak dan, dasi bolehen, s težavno hojo na grad, v ondotni kaznilnici mučiti se kot učitelj z ljudmi, izmed katerih so mnogi, žal! izvizek človeštva. Poleg tega je pa še mnogo deloval zlasti za ubogo in siromašno šolsko mladino vse naše dežele s tem, da je bil dolga leta predsednik „Narodne šole“, ki oskrbuje, kakor je znano, revno šolsko mladino ali s brezplačnim, ali pa po nižanej ceni jej oddanim šolskim blagom (učili.) Teh njegovih trudov pa niso videli, ali vsaj videti hoteli njega neposrednji predniki; pač pa jih je opazila in cenila cerkvena oblast s tem, da je bil odlikovan še v Ljubljani s papeževim zaslužnim križcem („Pro Ecclesia et Pontifice“) Za to odliko jih je vsled skromnosti g. St. v Ljubljani vedelo le malo. — Ko pa je l. 1896. razrušil potres Ljubljano in njeno kaznilnico na gradu, in so mnogo jetnikov od tam oddali v Maribor, bil je tudi gosp. St. kmalu potem premeščen tja kot nadučitelj v ondotno kaznilnico. Da tudi tam neumorno in vspešno deluje, dokaz nam je najboljši to, da je bil že ondi odlikovan s zlatim križcem s krono za zasluge. — Na svojo žalost gosp. St. nisem našel doma; reklo se mi je, da je odšel v mesto v „Narodni dom.“ Dobil ga bom pa

tam, mislil sem si: kajti namenjen sem bil uprav zdaj tudi jaz tja.

Nadučitelj Josip Levičnik*).

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec oktober 1901:

Krščanska darežljivost.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

b) Posebni nameni:

27.) **Sv. Sabina.** Podpiranje dobredelnih zavodov slovenskih. Zatiranje nečistega življenja v velikih mestih. Usmiljenke.

28.) **Sv. Simon in sv. Juda.** Slovesnost petindvajsetletnice papeževanja sv. Očeta Leona XIII. Slovenski misijonarji v Ameriki. Jetniki.

29.) **Sv. Hiljant.** Podporniki slovenske srednješolske mladine. Darežljivost premožnih ljudij. Udje bratovščine presv. Rešnjega Telesa.

30.) **Sv. Klavdij.** Družba sv. Mohorja. Katehetje na ljudskih in srednjih šolah. Bolehni duhovniki. Matere z veliko obitelji.

31.) **Sv. Volbenek.** Procvit verskega življenja med Slovenci. V mesecu oktobru umrli udje molitvenega apostolstva in bratovščine Jezusovega srca

S.

Raznoterosti.

Mlad mučenec. Goriški list „Eco del Litorale“ je prinesel 29. marca 1893 sledeče poročilo iz Albanije: „17. t. m. je bil osemleten deček pri svojem sorodniku Turku na obisku. Ta ga je skušal na razne načine dovesti k temu, da bi pljunil v križ. A zastoj se je trudil. Prav nasprotno: deček je pogumno križ pritiskal na prsi in ga poljuboval. Turka zgrabi ob tem satanski srd, izvleče samokres in požene tri kroglice v dečka, ki se mrtev zgrudi na tla.“ — Blažena smrt!

J.

Listek.

Cerkveni ljudje. V šentjakopski župi, prav za našo gorensko „Dolino“, je več podružin. Vasi Svétne, Breznica, Leše in Področica so zedinjene v podružino sv. Uršule. — Ker je cerkvenčev sin te podružine, č. g. Ivan Serajnik, letos novomaševal, hotel je biti najožim rojakom s tem v veselje — da je te počitine pri sveti Uršuli velikrat božijo službo obhajal tudi nedeljo in praznik. Še večje in milo veselje pa je bilo našim dobrim mejašem Korošcem to, ker so videli ob teh božijih službah pri altariji g. sina, pri altarnem zvoncu njegovega očeta in pri cerkvenem zvonu starega očeta. Nekateri sorojakov si je ob tem lepem prizoru zbrisaval solzé iz oči — in prav je imel.

Po „Slov.“

*) Gosp. nadučitelj — Bog dal, da ne labudna pesem — kakor pravite — in to še dolgo dolgo ne.

Uredn.